

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 17 december 2019

Onderwerp: Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën

Kenmerk: 1328088/1328102

Bijlagen:

Ontwerp Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën

1. Inleiding

I- Aanleiding voor het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën ('NH Perspectief')

In de provincie Noord-Holland wordt hard gewerkt aan de Regionale Energiestrategieën (RES). De RES'en vormen een instrument om, gezamenlijk met de partners, te komen tot een regionaal aandeel in de landelijke opgave voor hernieuwbare elektriciteitsopwekking op land en de daarvoor benodigde energie-infrastructuur. Verder moet de RES inzicht geven in het aanbod van regionale warmtebronnen en wordt ingegaan op de bijbehorende governance, kostenefficiëntie en inpasbaarheid (zowel ruimtelijk als op het net). In de provincie kennen we twee RES regio's: Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid. In juni 2020 dient er een concept-RES te liggen, in maart 2021 moet de RES 1.0 voor zowel Noord-Holland Noord als Noord-Holland Zuid klaar zijn. De uitgangspunten voor het proces zijn vastgelegd in de RES-startnotitie. In de startnotitie is ook uitgewerkt waar de RES wel en niet over gaat. Op 30 september 2019 zijn de startnotities RES Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid vastgesteld door Provinciale Staten.

De RES is een bottom-up proces, waarin we als provincie verschillende rollen hebben. We zijn een van de deelnemende, gelijkwaardige partijen, maar hebben, net als de andere partijen, ook thema's waar onze bijzondere aandacht naar uit gaat. Namelijk daar waar het gaat om ruimtelijke ordening in samenhang met belangen op het gebied van economie, leefbaarheid, ecologie, landbouw, etc.. De concept-RES'en zullen worden doorgerekend en getoetst aan de landelijke Klimaatopgave. Mochten de RES'en niet optellen tot de landelijke opgave van 35 TWh, dan kunnen de provincies hierop door het Rijk worden aangesproken. Wanneer het RES aanbod onvoldoende blijkt, bestaat het risico dat de rijksoverheid een taakstelling oplegt. De concept RES'en worden voor wensen en bedenkingen voorgelegd aan Provinciale Staten. De RES'en 1.0 worden voor vaststelling voor de vergadering van Provinciale Staten geagendeerd.

Maatschappelijk draagvlak is zeer belangrijk in het RES-proces. Zeggenschap over de projecten en financiële participatie in opwek dragen bij aan het slagen van de energietransitie. Zeker daar waar leefbaarheid als gevolg van grootschalige energie-opwek in de knel komt, is het van groot belang om in een integrale afweging in samenspraak met lokale partijen en inwoners tot een gedragen plan te komen. De samenleving – bewoners, bedrijven en organisaties uit de regio – wordt daarom betrokken bij het opstellen van de RES (raadplegen, adviseren en coproductie). Deze participatie wordt georganiseerd in de vorm van ruimtelijke ateliers, zowel lokaal als regionaal. Daarnaast worden thematische ateliers georganiseerd, primair gericht op professionele of georganiseerde stakeholders met een belang bij de energietransitie. Het organiseren van participatie is een gemeentelijke

verantwoordelijkheid. Het programma RES verzorgt ondersteuning, zodat elke gemeente goed is toegerust om een gedegen participatietraject te doorlopen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de landelijke instrumenten: de handreiking Participatie en het Participatiecollectief. Waar mogelijk dragen we als provincie bij, onder andere door het organiseren van Kennisdeeldagen. In het Klimaatakkoord is daarnaast vastgelegd dat wordt gestreefd naar een evenwichtige eigendomsverdeling in een gebied, met als ambitie 50% van de productie in eigendom van de lokale omgeving (burgers en bedrijven). Als provincie committeren we ons aan deze Rijksambitie; in de RES wordt deze ambitie nader uitgewerkt. Ook door middel van financiële bijdragen aan een omgevingsfonds – wat kan worden ingezet voor lokale opgaven op het gebied van bijvoorbeeld leefbaarheid en landschap – kunnen windturbines en zonneparken bijdragen aan een meer evenredige verdeling van de lusten en lasten voor de omgeving. Wij stimuleren de instelling van omgevingsfondsen om die reden.

II- Doel en urgentie van het NH perspectief

Dit document, het 'NH perspectief', heeft tot doel het provinciale vertrekpunt in de RES in beeld te brengen. We komen hier nu mee om twee redenen. Ten eerste vragen onze partners – met name de gemeenten – om duidelijkheid over onze inzet ten aanzien van zon en wind op land. De gemeenten investeren in een bottom-up proces om tot locaties en draagvlak te komen en willen niet op het laatste moment bij de provincie nul op het rekest krijgen. Ze vragen ons daarom onze kaarten nu zoveel mogelijk op tafel te leggen ten behoeve van een transparante dialoog met de RES-partners. Ten tweede worden de resultaten van alle ateliers en expertsessies begin volgend jaar tot concept-RES'en gesmeed. Er wordt dan een resultaat op bovenregionale niveau zichtbaar en juist op dit niveau is de inzet van de provincie – als hoeder van een integraal afgewogen ruimtelijke ordening – onmisbaar. Het is daarom zeer wenselijk nu met een indicatie te komen van wat de provincie van belang acht.

Het NH Perspectief beschrijft het provinciale vertrekpunt voor de RES, volgend uit vastgestelde of lopende beleidstrajecten. Het gaat bijvoorbeeld om de ontwikkelprincipes uit de Omgevingsvisie NH2050 en de uitgangspunten die zijn vastgesteld door Provinciale Staten bij de besluitvorming over de RES-startnotitie. Het NH perspectief bevat daarnaast een nadere duiding hiervan in leidende principes en ontwerpprincipes. Hierbij is aansluiting gezocht bij de ambities uit het coalitieakkoord 2019-2023 'Duurzaam Doorpakken'.

Het NH perspectief is het verhaal waarmee we ambtelijk en bestuurlijk het gesprek aangaan. Het geeft richting, maar houdt ook veel ruimte voor de regio. Het document geeft de kansen voor de energietransitie vanuit provinciaal perspectief, afgewogen tegen andere provinciale thema's als ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid, economie, natuur, erfgoed en landbouw. Daarbij is ook gekeken naar meekoppelkansen waar het de opgaven vanuit bijvoorbeeld klimaatadaptatie en natuur aan gaat. Het is vooral een ruimtelijk perspectief, maar waar mogelijk wordt ook ingegaan op het maatschappelijk perspectief. Dit in lijn met de nationale ambitie om stevig in te zetten op draagvlak door middel van een bottom-up proces en te komen tot 50% van de opwek op land in lokaal eigendom.

III- Waar gaat dit perspectief wel en niet over?

In lijn met de uitgangspunten van de RES'en gaat het NH perspectief met name in op *bewezen technieken* voor *hernieuwbare opwek op land*. Het gaat dan vooral om windturbines en zonnepanelen, in samenhang met de daarvoor benodigde infrastructuur. Het NH perspectief geeft ruimtelijke principes voor de toepassing van opstellingen voor wind- en zonne-energie. De vertaling in zoekgebieden en potentiële locaties vindt plaats in het verdere, gezamenlijke RES-proces.

Provinciale uitgangspunten voor de RES die volgen uit vastgestelde of lopende beleidstrajecten

1. Provinciale Uitgangspunten Startnotitie RES

Raden, Staten en Algemene Besturen van waterschappen zijn in de gelegenheid gesteld om bij de vaststelling van de RES-startnotitie een aantal lokale of regionale uitgangspunten mee te geven voor het verdere proces, de zogenaamde 'couleur locale'. Ook Provinciale Staten hebben van deze

gelegenheid gebruik gemaakt en hebben onder andere de volgende uitgangspunten meegegeven voor het RES-traject:

- Van de RES wordt een substantieel aanbod hernieuwbare opwek verwacht voor 2030 (met doorkijk naar 2050), dat recht doet aan het verbruik en de potentie van de Noord-Hollandse regio's.
- Om de doelstellingen voor 2030 te kunnen halen is het van belang dat het RES-opwekaanbod voldoende concreet en uitvoerbaar is: zoekgebieden zijn ten tijde van de RES 1.0 uitgewerkt in specifieke projectlocaties (of er is een uitgelijnd proces afgesproken om daartoe te komen).
- De overeengekomen oplossingen zijn financieel uitvoerbaar en er ligt een plan ten behoeve van de praktische uitvoerbaarheid (regie, eigendommen, eventuele belemmerende wet- en regelgeving, etc.).
- De energietransitie zal een grote impact hebben op het Noord-Hollandse landschap. Het is van belang dat de baten (financiële opbrengsten) voor een substantieel deel in de betreffende regio's blijven en bijvoorbeeld worden aangewend om het lokale/regionale landschap een kwaliteitsimpuls te geven. Hiermee geven wij een nadere invulling aan de nationale ambitie van 50% lokaal eigendom.

2. Uitgangspunten Omgevingsvisie NH2050

Voor de RES'en zijn met name de volgende ontwikkelprincipes richtinggevend:

- Naar een optimale energiemix: energie-ontwikkelingen zijn passend bij de waarden, karakteristieken en het draagvermogen van het landschap. Economische kansen zijn richtinggevend.
- Binnen de bijzondere provinciale landschappen is ruimte voor kleinschalige ontwikkelingen die bijdragen aan instandhouding of versterking van de kernkwaliteiten. In gebieden met grote structuren en relatief geringe aanwezigheid van cultuurhistorie zijn meer en grotere ontwikkelingen mogelijk. Ook zijn er karakteristieke landschappen waar veel dynamiek op afkomt. Daar wordt ingezet op een nieuw, integraal perspectief op waarden, beleving en gebruik.
- Vraag en aanbod van hernieuwbare energie worden zodanig gebundeld dat sprake is van efficiënte benutting van energie-infrastructuur. Voorkeur voor geclusterde opweklocaties nabij grote energievragers en/of netcapaciteit.
- Er wordt ruimte gereserveerd voor de aanwending, opslag en doorvoer van door wind op zee opgewekte energie.

3. Bouwstenen strategische verkenningen 'energie & ruimte'

Zoals vastgelegd bij de vaststelling van de startnotitie RES door Provinciale Staten, dienen de relevante strategische verkenningen (o.a. de Systeemstudie Energie-Infrastructuur, de regionale Energie & Ruimte-verkenningen, de economische verkenningen en de gebiedsgerichte studies zoals de Energieverkenning IJsselmeergebied) als bouwstenen te worden meegenomen in het RES-traject. De inzichten uit deze verkenningen zijn ook meegenomen in dit NH perspectief.

Uitwerking uitgangspunten en bouwstenen in leidende principes en ontwerpprincipes

Voortbouwend op bovenstaande uitgangspunten en bouwstenen is een ruimtelijk perspectief geschetst voor de RES'en in Noord-Holland. Dit perspectief geeft algemene leidende principes, aangevuld met ontwerpprincipes. De 'leidende principes' komen voort uit de Omgevingsvisie en willen wij graag terug zien in alle wind- en zonne-energie locaties. De 'ontwerpprincipes' geven de ruimtelijke vertaling van de leidende principes en bouwen voort op onder andere het huidige zon-beleid en het eerder zorgvuldig onderbouwde ruimtelijk kader voor wind op land.

Met het oog op de restricties uit de provinciale beschermingsregimes, en de planologische restricties die nog volgen uit landelijke beleid en -regelgeving,⁸ is gekozen voor een perspectief dat richting geeft en voldoende ruimte laat om gezamenlijk met de partners te komen tot een bod. Het perspectief biedt handvaten om op een kwalitatieve manier een substantiële bijdrage te leveren aan de doelstellingen voor nieuwe opwek op land. In lijn met de uitgangspunten van de RES gaat het NH Perspectief in op bewezen technieken voor hernieuwbare opwek op land. Het gaat dan met name om windturbines en zonnepanelen, in samenhang met de daarvoor benodigde infrastructuur.

Leidende principes

Uit de uitgangspunten die volgen uit vastgestelde of lopende beleidstrajecten kan een viertal leidende principes worden afgeleid voor nieuwe opweklocaties op land en de bijbehorende energie-infrastructuur. Als provincie zetten we in op een ontwikkeling van hernieuwbare energie die:

1. meerdere doelen dient voor de leefomgeving.
2. op effectieve wijze wordt toegepast.
3. landschappelijke eenheden leesbaar maakt en houdt.
4. de lokale identiteit en kwaliteit versterkt.
5. ruimte laat voor de ontwikkeling van het NZKG en Den Helder als draaischijf voor nieuwe energie.

Ontwerpprincipes

Deze leidende principes kunnen verder worden vertaald in ruimtelijke ontwerpprincipes. Voor nieuwe opweklocaties op land, en de bijbehorende energie-infrastructuur, zetten we in op de volgende ontwerpprincipes:

- a. Maximaal benutten van daken, nutsfuncties en restruimtes voor zon.
- b. Concentreren op en rond economische clusters.
- c. Energieopwekking als kans bij gebiedsopgaven.
- d. Markeren landschappelijke lijnen met windturbines.
- e. XL-Windturbines als solitaire markeringspunten.
- f. Ontwikkelen van (nieuwe) energieclusters

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Het NH Perspectief bevat leidende principes en ontwerpprincipes. Deze principes zijn ons vertrekpunt in het gesprek met de partners. Er kan in het kader van het RES proces - waar nodig - van worden afgeweken. Dat is ook wenselijk in deze fase van het proces. (Burger)participatie is een belangrijk onderwerp in het RES proces. Dit krijgt met name vorm door het bottom-up proces. De communicatie vindt plaats via het programma RES en de speciaal hiervoor in het leven geroepen website [Energieregionhz](#) en [Energieregionhn](#)

4. Proces en procedure

Het RES proces is formeel gestart met de ondertekening van het Klimaatakkoord. In juni 2020 dient er een concept-RES te liggen, in maart 2021 moet de RES 1.0 klaar zijn. De concept RES'en worden voor wensen en bedenkingen voorgelegd aan Provinciale Staten. De RES'en 1.0 worden voor vaststelling voor de vergadering van Provinciale Staten geagendeerd.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr.

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 17 december 2019;

besluiten:

1. Het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën vast te stellen.
2. Het college van Gedeputeerde Staten te verzoeken het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën in het bottom-up RES proces in te brengen als zijnde het vertrekpunt van de provincie.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier